„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 17. У Новом Саду у среду 4. (16.) фебруара 1887. ГОДИНА XXII.

ДРЖАВНО БАНКРОТСТВО.

Ми смо у новчаном погледу одавна већ наишли на танак лед. Да се тај лед морао провалити кад тад, то је било свакоме јасно. Па опет обузима свакога љута страва, кад ето постаде сваком јасно, где тај лед пуца. Далеко смо заишли; слаба је нада да ћемо доћи на обалу, пре но што се тај лед под нама провали.

Угарска је у великој неприлици. На све стране зуца се о рату, а нами треба за прво време преко 70 милијона форината. Треба покрити лањски државни мањак; треба платити трошкове око оружања, треба набавити новаца за ландштурм...

Од куда ћемо набавити толики новац, кад су државне касе — празне. Повисити порезу то не иде; народ се већ надавао, а и сувише је кратко време за то. Дићи ћемо дакле и опет зајам. За 70 милијона форината потписаћемо 90 милијона, ако не дође до рата, а ако дође до рата ко зна не ћемо ли онда морати можда двапут толико обвезница издати, колико новаца примимо, ако у опште онда и добијемо новаца.

Ми смо о раду који нам предстоји већ више пути писали, али мора да је већ јако почео пуцати лед, кад „Пештански Лојд“ дркти као прут. Кука и нариче, а не пада му више на памет да прикрива зло. И заиста, треба познавати безобразлук „П. Л.“ с којим је досад лагао и извртао, треба се сетити како је тај лист досад порицао, да су наше новчане прилике очајне, па је онда тек могуће оценити, докле смо дошли, јер данас већ ни „П. Лојд“ не покушава више лагати. У броју од 81. јануара пише тај лист ово:

„Огромне тешкоће нашег новчаног стања не могу се сакрити нит претрпати. Под најгорим околностима, какве се само могу замислити, дахћу наше новчане пијаце, и под тим околностима морамо ми набавити новаца, да покријемо лањски и овогодишњи мањак, даље издатке за ландштурм и део за ратну спрему наше монархије. Ако се читава та свота мора зајмом покрити, онда ће тај зајам бити тако велики, да необавештени о њему ни појма немају. Ако се одржи европски мир, онда ће се и те тешкоће прекужити. Из тога се види јасно, да ако се садање стање нашег државног газдинства кроз најкраће време не промени, онда нема тог финанцминистра, па звао се он ма како, који ће бити у стању да задржи ону кризу, која ће чак наш политички опстанак довести у питање.“

„Пестер Лојд“ нам прориче дакле државно банкротство. Јер само државно банкротство се мора разумети под оном новчаном кризом, која ће чак наш политички опстанак довести у питање.

Дакле и пацови већ бегају из лађе која пропада. „П. Лојд“, је до сад најгрђим речима обасипао оне, који су писали, да смо на прагу пропасти и државног банкротства. Сад он сам исто то виче на сва уста. А за кратко време кад се можда зло деси, он ће писати: „Ми, (т. ј. П. Лојд,) смо то одавна прорекли“.

Дакле Тисини пацови, управо Тисини Чивути, већ полако бегају из лађе. Ко зна, можда је то знак, да су и Тиси ани избројани. Свакојако је озбиљан знак, кад се из средине владиног логора виче, да смо на прагу банкротства. И то онда, кад стојимо још и на прагу рата. Дакле кад други ратују — ми да банкротирамо. Но ко зна, није ли то још срећа; ко зна неће ли нас та несрећа сачувати од друге, још страшније. Како смо радили, можемо дакле ипак још добро проћи: — само са банкротством

=

СЛОВАЧКИ ЈАДИ.

Један словачки народ претрпео је за десетогодишње владавине Тисине пуно покора. Као да се Тиса неком писмено обвезао, да ће тај народ да упропасти, оглоби и уништи, тако се и поступало са Словацима. На сваком месту, сваком приликом радило се против Словака свим средствима. Ишло је све по неком удешеном плану. Словацима су отете скоро све позиције са којих би могли бранити своју индивидуалност. Но њима је остала једино њихова жарка љубав према свом језику и народности, и та, само та љубав одбранила их је од шовинистичких насртаја.

А ти шовинистички насртаји били су јаки, силовити. Заиста је дивно чудо, што се Словаци нису подлегли њима. Јер што је против њих чињено, то је заиста много.

Ових дана је један Словак описао сва та насиља у једној књижици. Књижица је изашла у Прагу, а носи име: „Мађарска државна мисао, црква и народности.“ У њој се опширно описују сва насиља, које су Мађари учинили против словачке народности.

Прво су Мађари почели са школама. Затворили су три словачке гимназије. У свима словачким варошима отворили мађарске гимназије. Ђачка омладина је гоњена, забрањено јој је словачки говорити, певати. Библиотеке школске и црквене укинуте су, књиге су растурене. После школа дошли су на ред просветни заводи. Укинута је словачка „Матица,“ словачке читаонице. Против Матице није било ни истраге, она је укинута једним министарским отписом. Њено имање 100.000 фор. дато је неком шовинистичком друштву за помађаривање Словака. Дакле са оним новцем, ког су Словаци скупили да очувају своју народност, сада се, — хвала буди Тиси — помађарују Словаци.

На словачке новчане заводе, гледано је прекорно. Велики словачки новчани завод „Татра“, није добио потврђена правила, док су у управи седили Словаци. Но онда кад су места у управи била замењена Мађарима, друштво је било потврђено. И тако сада словачким новцем рукују Мађари.

А то је све Тиса за то чинио, да се мађарска државна идеја учврсти и да се од Словака начине прави Мађари. У другом делу те књижице говори се о словачкој цркви. Писац доказује, да се и у цркви кортешује за мађарску државну идеју. Са предикаонице у цркви ради се на помађаривању, у богословијама тако исто. Ко од свештеника пише и чита словачки, тога већ гоне. Словачких молитвеника једва има. Богослови, који говоре и певају словачки, отпуштају се из богословије. И катихизис служи њима, као средство за помађаривање. Неки бискуп препоручује Словацима, да уче у цркви мађарску граматику, ако им је досадно богослужење.

Ето, то су главнија места из те занимљиве књижице. Из ње може свако видети, шта се све ради против Словака. Но као што су Словаци досада издржали те насртаје, издржаће, надамо се, и у будуће. Шовинисте пак, који ради својих пустоловштина отуђују народности од Мађара, одговорни су за све посљедице тог свог пустоловног рада.

Жалост је само, што поред све те одговорности посљедице њиховог рада највећма осећа наша — домовина. И. И—ћ.

Вести о рату.

Имамо пуно вести о рату. Све те вести показују, да се миру није надати. Ево тих вести:

— За наше резервне официре на коњима одређене су већ форушице „за случај мобилизације.“

— Руски лист „Новоје Времја“ доноси врло ратоборан чланак.

— Француска влада мисли из Алгира позвати све боље официре. Ово се у Немачкој сматра за сигуран знак рата. Поред свих побијања од стране румунске владе, сигурно је, да се Румунија јако оружа.

— До 19. фебруара биће сва немачка војска наоружана пушкама репетиркама.

— У гувернију Каменц-Подољск у руској Пољској, стигле су позване козачке регименте.

— Пештански листови јављају, да ће више наших коњичких рођимената добити налог, да одма иду у Галицију.

— Русија не скупља само војску на галичкој граници. Она се оружа и око Црног мора. Сва тамошња руска утврђења поправљају се и пуне се силном војском.

— Француска и ако у тајности ипак се журно оружа и купује силно дрво из Ческе.

— Белгија и Шпанија се спремају за сваки случај.

„Глас Црногорца“ о рату.

„Глас Црногорца“ пише о рату ово:

„Што ближе Нишу, све горе пишу“. Што ближе пролеће, ближе сунце северу, све је јачи убојни напон у Европи, све су крвавије прилике, час на западу, час на истоку. Сиромах мир! Дуго је царовао, дуго је био будан и раден. Оно мало српско-бугарске задевице тако је било незнатно према скоро прошлом и брзо очекиваном урнебесу, да нија вредно ни спомињати. На тако уморен мир наилази одморан рат и позива га да се обиђу, да се утркују. Сиромах мир! Што се морио и сатиро градећи путеве и жељезнице, мостове и млинове, копајући руде и тамнике (тунеле), — ни по јада: Но што се обезуми те се ископа правећи пушке и пушчани прах, лијући топове и убојна зрна, то ће му доћи главе! Стара римска пословица: si vis pacem, para bellum, (ако хоћеш мир, спремај се за рат), имала је навек, па и у оно старо доба, два краја: Ако се спремаш за рат, имаћеш мира од твојих крвника, јер неће смети поћи на тебе. Но тим још није речено, да ће твоји крвници имати мира од тебе.

Тај други опаснији крај римске пословице, као да све више отима мах у свету и облађује садашњим положајем појединих великих држава. Забрана извоза коња из Ђерманије, забрана извоза коња из Русије! Једно озбиљније, једно кобније но друго.

Из словенског света.

Бугари. У Софији је као што јављају немачки листови, 23. јан. по н. приређен парастос (двадесетпетогодишњица смрти) браћи Миладиновцима. После парастоса у саб. цркви отишао је народ у држ. гимназију, где је управитељ говорио о раду и животу њихову. Намесништво је пак одредило 3000 франака да се приреди ново издање дела им. — Браћа Миладиновци се славе и помињу, као мученици бугарски, јер 1861. год бише отровани у турском затвору у Цариграду. Имена су им знатна у историји младе књижевности бугарске, јер су скунили до 700 народних песама бугарских. Песме те изађоше у засебној књизи 1861. год. у Загребу заједно са народним обичајима, играма, пословицама и т. д. Родили се у Струзи у Македонији. Старији брат Димитрије, велики родољуб, учитељевао је у Прилипу, доцније у Солуну. Грчке га владике оцрнише код Турака те допаде затвора. Млађи брат Константин учио се на универзи у Москви. Свршивши науке у Русији оде у Загреб, где помоћу хрватског добротвора владике Штросмајера угледа поменута збирка света. Из Загреба оде Константин старијем брату у Цариград да га избави. Ал и он допаде затвора. Руско посланство и Штросмајер заузеше се за њих и порта нареди,

ЛИСТАК.

ТОМИЋЕВО ВЕЧЕ.

(Приређено у Н. Саду 31. јануара.)

Никад до данас није било у Н. Саду пријатељске вечере, која је била већма посећена од оне, коју је одбор новосадских грађана приредио 31. јануара у почаст доласка Јаше Томића. Томе је без сумње узрок тај, што је одбор изабрао пространу дворану српског народног позоришта, која је могла да прими далеко више света, но српска читаоница. Но и просторије српског народног позоришта биле су мале. На вечеру је дошло далеко преко 400 особа, али је само нешто преко 300 особа могло сести за столове, двадесет до тридесет особа је стајало, а многи се вратише и кући. Дуж целе дворане народног позоришта намештено је било 5 реди столова; у прочељу такође сто, па се то место показало поред свег тог мало.

Дворана народног позоришта беше искићена са два украса. На једном је писало: „Добро нам дошао Јаша Томићу!“ На другом је писало: „Народ не заборавља своје борце!“ На сваком тањиру био је по један асталски убрус од хартије, лепо искићен, такође са натписом: „Добро нам дошао Јаша Томићу.“

Међу гостима било је прилично странаца. Нарочито је дошло око 10 особа из Лединаца, било их је из Карловаца, Руме, Шајкашке и околине. Такође смо видели доста женскиња, можда око 70.

Но морамо нешто особито напоменути. И до сад је при оваким приликама било српског света, мушког и женског, бивало је и српског света из околине, ал при вечери од 31. јануара, десило се први пут, да су учествовали немачки па и мађарски грађани Новог Сада. Цео акцијони одбор новосадске немачко мађарске опозиције са г. Обермилером на челу, око 20 особа, дошли су, да у име слободоумног немачког и мађарског грађанства Н. Сада учествују при овој вечери, те тако докажу, да је у нашој вароши прошло време народносносном трвењу, и да дође дан, кад ћемо се сви, који хоћемо правду и напредак, скупити под једном заставом, без разлике народности.

Вечера је била скромна, проста, али је друштвом владао веома пријатељски, одушевљен и пријатан расположај. Председник оног одбора који је приредио вечеру, овдашњи уважени трговац г. Пера Попадић, изабран је био за председника вечера. Он је поздравио Томића при ступању у дворану а поздравио га је и доцније, кад су отпочеле здравице.

Добродошлица, па и здравица г. Попадића ишла је од срца, он је језгровитим речима рекао: зашто је одбор новосадских грађана приредио ово вече, и чему се нада од Јаше. Г. Попадић наздравио је и гђи Томићки, која је неосуђена поделила затвор са својим мужем, а г. П. Дамјановић предао је гђи Томићки у име одбора завежљај мирисава цвећа. Здравило се др. Светозару Милетићу (Ђ. Крушедолац), здравило се Лази Нанчићу (Стева Гавриловић), здравило се председнику одбора Пери Попадићу. Осим тога здравио је Томићу у име ратара М. Јовановић, у име занатлија г. Хорват, у име трговачке омладине А. Плавшић, а здравило се народу, браћи Хрватима и другима.

Осим тога чуле су се здравице на свима славенским језицима. Здрављено је руски, чески, словеначки и т. д. Но ако је и било славенских здравица при оваким приликама, овога вечера здравило се и немачки па и мађарски.

Јаша Томић захваљујући се на здравици рекао је, да је он дочекао ову вечеру баш онда, кад је највише тражио да буде зора, дан. Но он је уверен, да баш после ове вечере нећемо „заспати“, па да се ни о чему не бринемо, него ћемо се тим одушевљеније решити, да останемо будни. Он зна, да се ова вечера не тиче толико њега, колико оне мисли коју заступа, а ако у томе има и за њега какве почасти, он то прима као предујам, који ће гледати да својим даљим радом одужи.

Томић је доцније наздравио на немачком језику присутним Немцима. Он је говорио о Н. Саду, који не само што је говорио двама језицима, него је то двоје уста врло несретно употребљивао. Кад су једна уста пирила пламен напредка, друга су уста то гасила. И тако је настао у Н. Саду мрак, Срби и Немци живили су заједно, али се нису видили... него су се спотицали једно о друго. Овај подужи говор Томићев врло је био добро примљен од присутних Срба и Немаца и могло се чути на све стране, у свима језицима: „Живила слога!“

Ф. Обрмилер устао је, те је наздравио немачки. Овај његов говор врло је значајан, ми ретко могосмо чути такве говоре из уста наших суграђана Немаца, па ћемо га се дотаћи мало опширније. Обермилер рече, да говори у име новосадске немачко-мађарске опозиције. Он отприлике рече:

„Радо смо уграбили прилику да дођемо, те покажемо, да ми исто тако осећамо, као наши суграђани Срби. Њина слава и наша је слава. Ја знам, да ће нас сутра многи кратковиди нападати, називаће нас издајицама, али ми се не ћемо освртати на то, јер идемо правим путем. Српски народ је показао да је племенит, истрајан, пун пожртвовања. Народ, који је толико жртвовао за своје просветне циљи, народ,

да се пусте. Та наредба доцкан беше, јер их дотле већ отроваше. — Слава браћи Миладиновцима!

*

Руси. Универзитет у Сибирији. Руски листови јављају, да ће се на јесен отворити универзитет у Томску (западној Сибирији). Здање је већ готово а и професорски збор је већ састављен. Слушалаца ће бити првог течаја 35—40.

— Бакунин, отац руских социјалиста оставио је за собом жену и кћер једну. Жена му се удала у Нацуљу за неког Италијанца адвоката а кћи му гђца Софија Бакунин слуша на напуљском свеучилишту медицину.

— У Петрограду је заведено народно (пучко) позориште. Задаћа је том заводу приказивање комађа за народ и раднике. Нарочито ће се приказивати драме чувеног романсијера Лава Николајевића Толстоја, који је (као што смо на овом месту јавили) почео да пише позоришне игре из народног живота.

*

— Француски научник Луј Леже (Louis Leger) познат је већ са својих озбиљних дела о Словенима и нашој публици бар по имену. О нами Словенима писали су многи Французи досад, ал тај рад њихов није од веће вредности, јер је фељтонистички изведен без икакве студије; једина им је тежња била, да буду занимљиви. Друкчије ради Луј Леже (професор словенских књижевности на свеучилишту у Паризу). Све, што је написао оснива се на озбиљној студији. Помињемо ова му дела: „Curille et Méthode", „Histoire de l' Autriche-Hongrie", „Le monde slave", „Etudes slaves", „Nouvelles études slaves". У најновијем делу му: „Nouvelles études slaves, deuxieme série" налазимо ове чланке: „Le roman rustique en Bohême" (сеоски роман у Чеха), живот Јана Хуса и историка Палацкога, студију о словенској митолођији и „Le Nihilisme et la Russie". У чланку „Нихилизам и Русија" износи узроке, поводе, развитак и значај руског нихилизма. Зачетке нихилизму налази Леже још за владе цара Александра I. Говори о утицају немачке филозофије на руску интелигенцију, о раду Херценову око „Колокола" (звона). Даље упознаје читаоца са политичким и друштвеним приликама за цара Николе I. и Александра II., са социјалним романима руских писаца (А. Херцена: „Ко је крив"; Ив. С. Тургењева: „Оцеви и деца", „Новина" Н. Г. Чернишевског: „Шта да се ради") у којима се постепено јавља нихилизам. Осврће се на најновији нихилизам, говори о снази му и о раду листа „Земља и воља", који излази у Швајцарској.

— У Петрограду се приређује издање свих дела ВиктораИга. То издање ће обухватити у 5 књига све, што је у 22 књ. француског оригинала.

— Руски академичар Бредихин уређује албум илустрација за дела славног драматског писца Островскога. Дело ће излазити у свескама и у свакој свесци ће бити илустровано по једно дело Островсково."

— У подлиску „Н. сл. пресе" излази у немачком преводу „Господин Граба" роман пољске приповедачице Елизе Оржешкове.

*

Марцела Сембрих, Пољкиња певачица интензивним сјајем у засенак баца досадашње величине на пољу колоратурног певања. У свези с тим и критика се с њом јако занима. Што се тиче свежине гласа надмашила је Патиницу а у погледу чистоте интонације не уступа јој. Прикази су јој велики и са непосредности и топлине осећаја. Једнодушно јој се признало да је музички најизображенија певачица. Испрва је учила гласовир а за тим се спремала за виолинисткињу; тек доцније се посветила искључиво певању, где је до сад већ силне лаворе побрала. У Америци се јако славила. (Та амерички ентузијазам за уметност познат је!) Сад гостује на пештанској опери. Гостовала је и у Прагу, Петрограду, Берлину и Бечу. Добра је Пољкиња. — Живела на понос и дику Пољака и Словенства!

А. В.

ДОПИСИ.

Винковци. — (Прва св. савска беседа у Винковцима). По свим српским местима, гдегод Србин своју школу има и где у својој цркви поји, туда свуд се прославља спомен првог просветитеља српског св. Саве. У већим местима Србима доста заступљенима та је прослава и двострука: једно је црквена прослава, а друго прослава са „беседом". И наше место има довољан број Срба, да приреде „св. савску беседу". Али није било толиког одушевљења и не беше никог који би успавано грађанство подсетио, да се успомена св. Саве и овде двоструко прослави. Него срећа наша, те добисмо као главу школе врлог учитеља г. Арсу Поштића, који је сву своју снагу употребио, како би успавано винковачко грађанство из мртвила креную. Он дакле потакну први мисао о „св. савској беседи". Но не само својим потицањем, него и озбиљним радом он је настојао, да се беседа и овде код нас остварити може. У то име купио је он око себе омладину нашег места, да је приправи за ту прославу. Па тај његов труд збиља уроди плодом. На његову молбу састави се одбор „Српско црквено-школске општине винковачке", који одлучи учитељеву замисао остварити и беседу приредити. И тако буде „прва св. савска беседа" и код нас приређена.

Прелазимо дакле на сам кратак опис „св. савске беседе". — Само се по себи разуме, да су се Срби, велико и мало, старо и младо, одазвали позиву и на беседу у огромном броју дошли. Али и остало општинство било је многобројно заступљено, а нарочито наша браћа Хрвати одазваше се одушевљено нашем гласу, јер не само што су на беседу дошли, него су и неки као певачи суделовали. Братска вам хвала браћо Хрвати! Што се тиче програма, био је одабран и изведен је на опште задовољство.

Иза званичног дела следовала је игранка с томболом. И тако се свршио програм беседе. Публика разишла се са највећим задовољством, те ће ова прва беседа остати дуго времена у лепој успомени винковачког општинства. Још само неколико речи. Ми се од срца захваљујемо нашем честитом учитељу г. Арси Поштићу, одбору српско црквено-школске општине и дичној нашој узданици, нашој омладини, нашим милим певачима, те им кличемо: нека настоје, да се до године опет „св. савска беседа" приреди, да не буде можда ово прва и последња, и нека налаже корачају по оном путу, на који их је пробуђена њихова српска свет довела.

Две жеравице.

Вести из места и са стране.

Ко ће да нас чува против полиције? Кад је одбор новосадских грађана приредио у почаст доласка Јаше Томића пријатељску вечеру, онда је г. варошки капетан изискао од председника одбора писмену обвезу, да ће јамчити својом особом и својим имањем за мир и поредак при тој вечери. Председник одбора са још два одборника потпише ту изјаву. — Ко год је био на тој вечери, могао се уверити, да је владао највећи ред, према гостима није нико требао одржавати реда, али према полицији није нико могао одржати ред. На вечери је био од стране полиције изаслан повереник у лицу г. Тоше Вуковића садањег заменика подкапетана. Г. Вуковић био је лепо примљен и угошћен, али се г. Вуковић уједно и навукао, те је после свршене вечере направио највећи неред. Кад је председник вечере око 2 сата по поноћи закључио забаву, дворана народног позоришта се испразнила, а неки од гостију одоше у побочну позоришну гостиону. И тамо је г. Вуковић узнемиривао госте, младу жену једног ратара покушао је да пољуби, те је тако могло зло испасти по њега, да није свет био трезвен. Затим је г. Вуковић тукао и хтео затворити бирташа, једног је пандура гушао и отео му пушку, а напослетку је с том пушком у руци изазивао некоје од гостију, и већ превазилазио сваку меру. Срећом је воћа патроле био трезан, ал на жалост ни он не мога за дуго умирити г. полицајског повереника. Млоги грађани предали су против г. Вуковића тужбу Ми се задовољавамо за сад с овим извештајем, јер је ствар надамо се на добром месту. Та ваљда ће бити некога, који ће нас бранити против такве — полиције.

„Браникова" хвала. — Лежао Циганин потрбушке, па од забаве нишани батином. У том пуче ловчева пушка, а испред Циганина на 30—40 корака изврну се зец. Циганин скочи, отрча до зеца и узе. Ето и ловца. „Хеј, Циго, то је мој зец. Дај га овамо". „Недам, јер је то мој зец". „Како ће бити твој, кад га ниси ти убио?" „Ја сам га убио". „Како си га до сто врага убио, кад немаш пушке, већ само ту батину?" Па батином сам га и упушкао." „Ко је видео, да батина пуца?" „Кад бог хоће и батина може пуцати", одговори Цига, а ловац се слатко насмеја и остави му зеца. Међу тим се Цига, по селу хвалио, како је његова батина пукла и убила зеца. — Тако се и „Браник" хвали, да је „Застави" повраћена незаконито узета кауција услед говора г. Мише Димитријевића, а г. Димитријевић уступчавао се, да помене и име „Заставино"! Но „Браник" се ипак хвали! Па просто му било невино уживање.

Повереница. Српска црквена општина у Броду на Сави дала је повереницу саборској већини.

Парастос покојном Сими и Катарини Ђорђевић народним добротворима, давала је данас новосадска српска црквена општина у капели на алмашком гробљу, на којем је ван црквене општине, и „Српске Матице", и „болничка задруга трговачке омладине" заступљена била. Овој задрузи су покојни добротвори 100 фор завештали. Они су први који су се сетили трговачког сталежа, односно трговачке омладине. Слава им!

Обнова црквене општине и избор часника. Пишу нам из Ст. Бечеја: „15. јануара обновила се код нас једна трећина скупштинара у црквеној општини, а 29-ог јануара беше избор председника, потпредседника, перовође и половине одбора. Директор шпаркасе са својом гардом употребио је све и сва, да сруши дојакошњег председника Дебељачког, потпредседника пароха Поповића и перовођу Михајловића, но кад видеше да народ чврсто стоји уз Дебељачког истакоше га и они за свог кандидата те тако буде једногласно изабран. За потпредседника истакоше једног простог човека са 300 ланаца земље против нашег честитог пароха Поповића, но бадава сила и моћ. Поповић буде са огромном већином изабран, а тако исто и перовођа Михајловић. О нашим жалосним неприликама и о тој гарди директора шпаркасе прозбориће мо дописом више."

Саборске седнице. Угарски сабор држао је до сада само пре подне седницу. Сада ће се седнице држати и после подне. То је ваљда Тиса за то удесио, да му мамелуци могу у сабору боље — спавати.

У кулпинском срезу почела је влада као што нам отуд јављају, да кортешује. Влада оће тамо да кандидује адвоката Ђулу Рохоњија из Новог Сада. — Ми опомињемо Србе бираче тога среза, да покажу пут г.г. владиним кортешима.

Несрећа на жељезници догодила се у Америци. Близу витриверске станице, баш кад је влак прелазио ћуприју преломи се шина, влак се сруши у реку, по којој је лед ишао. Од 80 једва је 20 путника изнело главе. Помоћ је доцкан стигла.

Виноградарство у Вршцу опада сваким даном. Филоксера је ужасно опустошила винограде, преко 400 јутара винограда је извађено. Почела се засађивати америчка лоза, но и то ће канда бити од слабе помоћи.

Знак времена. Говорећи о предстојећем рату, напада један мађарски лист бечку владу, што се не спрема како треба на тај рат. Вели није доста само купити барут и лити кугле, већ треба се старати и оном средству које ће најпре сломити руску војску. А то би средство било — устанак у Пољској. Тај лист позива бечку владу, да побуни Пољаке па да нападне Русију.

Одузели народу оружје. У местима Кнезу, Драгојешту и Новом Араду одузела је власт силно оружје од народа. То је учињено што није плаћана на то оружје пореза.

Грдна пореза. У угарском сабору изнео је неки посланик, да у бекешкој жупанији плаћају на четврт сесије 73 фор. порезе. Но у торонталској жупанији плаћа неко на мали простор земљишта неких 458 фор. — ове податке износи један пештански лист за доказ како је у Угарској грдна пореза.

Колера у Осеку нешто попушта. Последњих дана није било оболевања. Колеричних болесника има још 12.

Затворена жена. У Тишидорфу код Хиршберга одкривен је ових дана гадан злочин. Неки доста имућни поседник држао је своју жену већ више година затворену у соби, тако да цело то време није с ником могла говорити. Својим слугама и другима који би га питали за жену, одговарао би, да је луда. Ових дана изведена је на пријаву код истога поседника кућна преметачина те се том приликом нашла жена његова у страшном стању. Тако је ослабила била, да се није могла ни кретати, но на питања одговарала је јасно и тачно, те није било сумње, да је код здраве памети. Против његовога мужа одређена је истрага.

Мост на чекрк. Ту занимљиву реткост имају француске приморске вароши Сен Мало и Сен Серван, које раздваја једну од друге заједничко пристаниште. Да се дође из једне вароши у другу, морало се преће заобилазити странпутацом око пристаништа, што је било јако дангубно све до 1871-е године, кад је подигнут за превоз особити мост, каквога више нигде на свету нема. Цео мост се креће на шинама, које су положене под водом у пристаништу и то тако, да по њима иду само точкови од кола, а на колима се подиже висока направа од гвоздених доста танких полуга, која горе на себи прави мост, т. ј. пространи кров, на коме се превозе из једне вароши у другу не само људи, него и стока и товарна кола. Тај кров дакле на овој направи путује заједно са свима на себи од једног пристанишног зида до другог, а покрећу га два ланца од којих један вуче у Сен Мало, а други у Сен Серван. Оба ланца креће парна снага. Кров тај или управо патос, има над собом други прави кров, који је за то начињен, да заклања путнике од сунца и непогоде, јер мост путује из једне вароши у другу у свако доба дању и ноћу. За превоз плаћа се врло мало. Ћуприја ради и за време прилива као и одлива, и кад наступи прилив, онда је необично видети је, како, тако рећи, лебди у ваздуху на оним танким полугама, које се из далека једва и виде. И онима, који се возе није баш топло око срца, кад се виде тако између воде и неба, па ипак од како мост постоји за пуних 15 година, није било још ни једног јединог несрећног случаја. Кад нема кога да вози, онда се склони уза пристанишни зид, и ту неприметно стоји, јер је толико исто висок колико и зид. Зид је висок над шинама 10.5 метара, и стоји за време прилива око 10 метара испод воде. Оба зида далеко су један од другог 90 метара, који се простор пређе на мосту за 90 секунда. Заиста је значајно, да се тако практична ствар, као што је овај „port roulant" налази само ту и више нигде, да се нигде није нашло људи, који би слично што саградили, макар да има на много места потребе.

Препотопски брег. У департману „ди Герс" у Француској има брег један, који заслужује у потпуном слислу, да се назове препотопским брегом, јер нигде на земљи нема тако много остатака од препотопских животиња као тамо. Брег се налази близу места Сансана и зове се Сансански брег. Због тога богатства купила га је француска влада и све што се тамо откопа, својина је француске државе Први, који је открио тај брег, био је Е. Лартет, а после њега испитивали су га и други природњаци У последње време по предлогу природњака Филола наређено је, да се сансански брег наново до најмање ситнице испита. Филол је сам отишао да послове руководи, и у друштву са Кавареом, директором тих ископавања открио је читав свет препотопни. Нашао је окамењених остатака од медведа, јелена, паса, мачака, тако, да се непрорачунљива столећа налазе закопана у том значајном брегу, како нигде на другом месту. Нарочито су значајне кости од јелена, који је имао двоструке рогове Све нађене и ископане старине чуваће се у нарочитом музеју у Сансану, а Филол ће их описати у особитом делу.

Кратке вести. У Бечу су 500 људи, који нису добили рада око чишћења снега, демонстративно пошла улицама до магистрата и тражила рада. Полиција их је растерала. — У пештанским болницама има 1700 болесника. — Чива фабрикант Борн у Бечу нестао је из Беча — У Пешти су две велике куће изгореле. — Чива Шварц Армин, постао је мађарски племић („немеш"). Красота! — У Тополи малој варошици у Бачкој увешће се електрично осветлење. — У Сас Лони било је крваве туче између румунских и мађарских момака. — Против Аделине Пати спремио се у С. Франциску атентат. Један старац бацио је бомбу, но она није погодила. — Сликар Мункачи продао је једну слику за 100.000 долара — У Берлину гладује 30 дана један Талијан — У Вел. Кикинди је умро угледан ратар Урош Рајков. — Јавна продаја чивутских „мацеса" (ускршњих колача) забрањена је у Угарској. — УАди је проневерио један члан црквеног финанцијског одбора 700 фор., лепа парада!

Беседа у Вуковару. Добили смо позив на редовну беседу с игранком, коју приређује вуковарско певачко друштво „Јавор" под управом свог ликовође А. Милчинског, у просторијама народне дворане у четвртак, 5. (17.) фебруара 1887. Распоред је овај: „Шумица" од Цее-а, пева мешовити збор. „Sonate D-dur" од Шуберта, виолина и гласовир, свирају г. Милан Петровић и г. А. Милчински. Soirées de Vienne Nr 6" од Ф. Листа, свира на гласовиру г. Максим Бадер. „Жежулинка", од А. Милчинског, пева мешовити збор. „Што се боре мисли моје" од А. Калауза, свира на гласовиру госпђ. Пулка Станић „Symphonie Nr 5" од А. Бетховена, свирају на гласовиру г. Милан Петровић и г. Максим Бадер. „Бачки напеви" од Ј. Пачуа пева мушки збор. — Затим игранка.

који има толико политичких страдалника за идеју равноправности, као српски, пред тим се народом ми клањамо, и докле он тражи оно, што је право, неће нас ништа нагонити, да се цепамо од њега. Онда је Обермилер здравио Јаши, с којим се нашао први пут при оснивању грађанског клуба, дакле у борби за правду на локалном пољу, данас се налази с њиме на пољу, где се одаје почаст Томићевим слободоумним политичким начелима, и он га и на том пољу у име својих једномишљеника поздрављa.

После ове дуге, вешто изговорене и одушевљене здравице настало је бурно одушевљење у дворани, које се дуго није стишало. Кад су се наши суграђани Немци и Мађари подигли да оду, (јер су оног вечера имали и своју забаву) захвалио се у њихово име поново г. Обермилер и том је приликом наздравио Српкињама, које, рече, тако одважно деле јаван живот са мушкима, јер су ето и овом приликом дошле тако многе на ово вече.

У средини здравица прочитани су телеграфски поздрави, који су стигли са свију страна и којих је било преко стотине. Пријатно је примљено, што је около 40 поздрава стигло од браће Хрвата из свију крајева. Но стигли су брзојави осим из српских крајева из Љубљане, Прага, из Туроц. Ст. Мартона. Из Беча је брзојавила: словенско политичко опчество „Једнота", даље „православни Чеси", хрватска омладина, српска омладина, „Змајован" и више појединаца. Из Љубљане је брзојавило уредништво „Слована" и др. Из наших крајева било је осим брзојавних, још и писмених поздрава скупа из 84 места.

Сви брзојави примљени су с великим одушевљењем, а после њих се певало, затим су распремљени некоји столови те се и играло. Свирка је била заступљена са гајдашем и Циганима. У два сата по поноћи изјавио је председник вечере г. Пера Попадић, да је забава званично завршена, и захтевало се гостима на пријатељском учешћу. Затим је још приређена пред станом Јашиним свирка, и већина гостију се разилазила. Но забава је текла у просторијама позоришним до у саму зору.

Ми смо бар летимично испричали све важније моменте овога вечера, то вече ће остати сваком који је био присутан дуго у памети, а Јаша Томић је имао са свим право кад је рекао: „Ја сам уверен да после ове вечере неће наступити спавање!" И неће! На тој вечери нису били сви они, које неки називају: цвет Новог Сада, али је тамо био корен, биле су жиле Новог Сада. У тим жилама нема мртвила, о томе се сваки могао уверити, и ми погледајући у даљину, гледамо у њу мирним оком и можемо смело рећи: „Добро је!" Кад дође доба жетви, Нови Сад неће бити постидан.

—вчанин.

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

Занатлијско питање у угарском сабору.

Будимпешта 1. фебруара.

У угарском сабору претресао се ово дана годишњи прорачун министарства земљорадње, занатлијства и трговине. Све је бадава! Теч' ће вода куд је текла. Падне понека реч од стране посланика, но већина је већина. Она неће ни у чем да се замери влади, па на све вели: „добро је како влада ради.“ А влада не ради ништа.

Ми мислимо: сваки трговац, занатлија и ратар морао би се заплакати, кад би овде био те видио, како се угарски сабор разговара о питањима трговине, заната и земљорадње. Од целог саборисања посвети се три-четир дана годишње овим стварима; па и онда већина се посланика шета по — ходницима, или је нема никако у сабору.

Но и они који су присутни, управо они који говоре, доста овлаш претресају ствар. Нема вам ту говора који трају по два сата, као што је то код других мање важних питања, него се смело може рећи, да већина наших посланика нема никаквог смисла за та питања, а они који и говоре, прелазе преко тих ствари као петао преко жеравице. А то је тај сабор, од кога сваки изгледа помоћи.

Трговци, занатлије, ратари, не чине добро, што од својих посланика не траже мало поближа рачуна о оним стварима, који се тичу народног благостања. То је поље запуштено у угарском сабору, па и сама опозиција не показује живота, воље, енергије, кад дође ствар до тога.

Овом приликом хоћу да кажем оно, што је у питању занат. као најкрупније изнешено против наше владе. Посланик Гендеч, члан владине странке имао је толико смелости, те изрекао горку истину, како су наше занатлије дошле већ дотле, да многи од њих морају ићи у надницу. Он је рекао и то: да наша влада наручује многе државне потребе из Аустрије. А затражио је, нека се једном уведе, да се сво војено одело и сва опрема за домобранце па и за један део војске поручује у земљи, те нека се нашим занатлијама тиме пружи заслуга. Граф Андраши изнео је опет, како је наша влада чак и гвожђе за жељезнички пут, шине, добавила из Аустрије.

Нема никакве сумње, да је мисао коју је изнео посланик Гендеч, лепа, и да би могла много користити угарским занатлијама. Шта и шта не треба држави, нарочито за војску, а готово све се набавља у Аустрији. Влада на све ово одговара врло кратко, те вели, да је то немогуће. Она се брани тиме, како се не могу набавке за војску издати стотинама или хиљадама људи, јер би то јако одуговлачило ствар. Влада мора то издати једној, или неколицини особа, па оне су онда одговорне да ће све бити на време готово.

То је врло лепо речено, и одиста тако изгледа, кад се узме ствар олако. Много је комотније да се ради овако, како се данас чини. То мора сваки признати. Али са мало више мишљења и добре воље и заузимљивости, могао би се пронаћи начин, да се државне набавке распореде на све наше крајеве, те да све наше занатлије добију отуда посла, а не да се поверавају двојци-тројци Чивута лифераната, који махом у Аустрији израђују те набавке. Одкуда ће наше занатлије да постоје, кад ни код државе не могу да добију посла? Ја сам ово навео тек да покажем каквом се лакоћом прелази у угарском сабору преко оних предмета који би могли да помогну нашем занатлијству. — у —

Решење нашег српског занатлијског питања.

О потреби у вођењу српске кореспонденције, тако исто и о оснивању трговачке заједнице без сумње да је сваки наш разборитији брат и Србин трговац до сада убеђен, и време је већ да смишљамо: на који начин да остваримо наше досадање замишљаје.

У најновије време појавили су се племенити меценати за трговачку струку, који су без сваке сумње срцем и душом ради да нашем трговачком сталежу и подмлатку што више користе; на име познати наши народни добротвори, и сваке хвале достојни и ваљан Србин г. Васа Јагазовић и његова дична супруга, без сумње су се уздали у наш садањи трговачки сталеж, да ће заиста моћи оправдати њиове племените намере.

Али на жалост данашњи са свију страна наш неудесан положај мало нам у изглед ставља, да ћемо моћи олако правога плода отуда имати; јер за сада можемо безазорно рећи: „Бог је дао, али није имао коме.“ — Узмимо н. пр. ко су ти који би у првоме реду били позвани да уживају горе напоменуте добротворне благодети? и ко је позван да стручно и доставерно пресуђује и досуђује од бољих бољима дотичне намењене штипендије.

Навршиће се скорим ево већ и две године од како се заталасало и почело озбиљније претресати на овом месту, од чести и у „Бачванину“ а у најновије време и у „Гласу“ ово наше „српско трговачко питање,“ а без сумње да смо сви доста прилике имали у току реченога времена да се и о млогим горким истинама уверимо.

Да останемо пак и даље овако само премишљајући и нагађајући, а поред тога ништа стварно да не порадимо онда би тек навукли на себе праву неодољиву љагу.

Та још су у одјеку она сретнија времена, кад су наши Срби трговци свуд у овим нашим покрајинама доминирали, па ипак се не види озбиљније и живље заузимање око подржавања сада већ са свију страна потиштенога нашега трговачкога сталежа, а то су заиста прежалосне појаве, поглавито кад ми сами на себе почињемо заборављати.

Погледајмо само око себе, како се за ово последње и кратко време све изменуло, и замислимо само у колико смо ми сада запостављени, те нас махом у том и нехотице мора бледило и румен, и то које од ужаса, које од стида подузети; кад видимо ко нам је испредњачио и шта нам предстоји.

Нами је до сада наше „српско трговачко питање“ у сваком виду споредно било, јер се нисмо навикавали о њима бавити; сад пак како сваким даном све озбиљније засецају разноврсне непогоде у наше живце, требало би да сви искрено то наше горуће питање пригрлимо.

За сада нам понајвише братски споразум недостаје; остало пак све нам се и само каже. Та на чисто смо каквој будућности на сусрет идемо, ако скрштених руку останемо; — на чисто смо шта треба да радимо; ако хоћемо да се одржимо као напредни трговци; — на послетку и са тиме смо на чисто, да би имали за сада још и с чиме, и с киме општи спасоносан рад одпочети.

Још није све изгубљено, само би требало више родољубља и пожртвовања да покажемо, пак ћемо извесно до жељене цељи доћи истина да смо се у некој мэри већ уживили у последње време у апатији, и нераду у општим нашим народним стварима, па није никаково големо чудо, ако смо већ и сами на себе; а и на своје појединне дужности почели заборављати.

Време је да сви признамо да није далеко оно доба када ће нам свима дванајсти час куцнути; — за то просто речено хватајмо за времена бусије; и то сви без разлике; јер ће нам се иначе све из руку извући.

Пригрлимо и усвајајмо себи девизу; — Само слога Србина спасава; — удружимо се; стварајмо заједнице; — стварајмо трговачку закладу; — и на послетку створимо иншституцију при којој ћемо моћи живити. јер видимо да смо сами себи остављени да пропаднемо.

Како и кад да се учини први корак о томе имам два предлога.

Наше мезимче, српско народно позориште, слави у Н. Саду други дан ускрса своју двадесетпетогодишњицу. Том приликом скупиће се и тако у Н. Саду света са стране, па би желити било, да за тај дан трговци из „српске Атине,“ Новога Сада, сазову трговачки збор.

Ако се то не би могло извести, онда би предложио нека се трговачки збор сазове у оном месту и на онај дан, где буде на пролеће народни збор о донашању програма, јер ће и тамо бити наших трговаца, па ће се моћи договорити. Ово не би било ништа ново код нас, јер је приликом VI. омладинске скупштине у Вршцу 1871. год. сазван био у исти дан и на истом месту занатлијски збор.

Како ја мислим дневни ред би могао бити:

I. Предлог о оснивању српске трговачке заједнице.

II. Предлог о уважању српске кореспонденције.

III. Предлози о оном, што се односи на стање трговачких спомоћника.

Ја мислим да ће казати о овом и други своју реч, а они којих се тиче, надам се да ће пригрлити ствар. Једни ил други на које сам се обратио сазваће без сумње трговачки збор, а после тога се надам да ћемо показати, да смо свесни свог порекла и да смо достојни имена наших предака, и на послетку да знамо ценити и љубити свој род. З.....ш.

Нови Сад 2. фебруара.

Јуче у недељу 1. фебруара одржана је у основној школи главна скупштина „Болничке задруге трговачких помоћника“. Скупштини је председаво уважени овдашњи трговац г. Мита Кода. Пошто је скупштину отворио, прочитао је потпредседник г. Шандор Јојкић врло лепо образложен и опширан извештај који ћемо у идућем трг. делу овог листа донети. Скупштина је текла у најбољем реду, но при свем том што је тамо ишло све по реду, догодило се нешто што не треба без примедбе да остане.

Задруга броји подпомажући чланова 50 а то су већином овдашњи трговци. Од 56 редовних чланова дошло је на скупштину преко 30. Ал од подпомажућих чланова не беше ама баш ни један. Ко познаје одношаје трговачких помоћника наспрам трговаца, тај ће и то знати да трговачки помоћник не спада у ред чељади, већ по строгом смислу они се пре могу назвати млађим другом дотичног господара, који ће и сами данас сутра бити трговци, а потом и колеге садашњих трговаца. За то већ заслужују да им се што већа пажња поклања и да се установе њихове, које на корист трг. младића служе озбиљно подпомажу. Ал кад г. трговци ни у 365 дана не могу само један једини сахат тој користи да поклоне, онда заиста немаду г. трговци право, што се туже на садашњу трговачку младеж што није онака, какву би они желили. Јер ето видимо да баш младеж није крива. Она наилази свугде на ладнокрвност, па је и сама ладнокрва постала. Недао бог, да тако и на даље остане.

Затим је прочитан извештај друштвеног лечника г. А. Коде о здравственом стању чланова, који је на повољно знање узет. Установљен је прорачун за т. г. са примањем 725 ф. и издавањем 715 ф. остала би готовина за год. 1888. 10 ф.

Најпосле изабрани су частници и одбор. За председника изабран је г. Пера Попадић; за потпредседника г. Шандор Јојкић; за благајника г. Антоније Георгијевић, за подблагајника г. Душан Дадић; за перовођу г. Марко Мићић; за задружног лекара г. А. Кода. У одбор ушла су ова лица:

Г. г. Ђока Дамјановић, Ст. Вуић, Светозар Стојановић, Васа Бркић, Веселин Поповић, Адолф Облат и Јакоб Груби. С тим је скупштина завршена. **Д. С.**

Вести из трговачко-занатлијског света.

Скуп занатлијских корпорација. Дугоочекивани скуп занатлијских корпорација одржаће се у Пешти 25. 26. и 27. марта по н. к. На дневном реду стоје 15 предмета. — Сада би нужно било, да се и наша остала места по примеру Сомбораца и Новосађана изјасне против занатлијског закона, **и пошљу своје изасланике на тај скуп.**

Годишња скупштина занатлијског збора у Кикинди држаће се 8. (20.) фебруара о. г. у 2 сата после подне у арени браће Када. Дневни ред скупштини је овај: 1 Извештај председников о раду друштва у години 1886. 2. Извештај рачуноиспитача о руковању благајне и издавање опростнице. 3. Накнадно одобрење за задружне просторије исплаћених 100 однесно 50 фор. 4 Избор задружних поглавара 5. Претрес предрачуна за год. 1887.

† **Гига Станковић.** „Панчевац“ јавља: У Бечу је умро у четвртак 15. о. м. Гига Станковић и бечки становник и стаклар, који је рођен Панчевац, и чији рођаци и данас у Панчеву живе. Покојниковy су смрт дали ови огласити у св. успенској цркви. Покојник је својим знањем, вредноћом и штедњом привредио лепо имање у Бечу, где на Видну и кућу поседује. Иза њега остаје супруга са сином.“ — Лака му земља!

Олакшица трговцима у Србији. „Одјек“ пише: Мађарско министарство наредило је да се, у интересу лакшега трговања робатом марвом, врши брже преглед стоке у Н. Саду, па ма то било и ноћу. Ближа извешћа даје драговољно овдашња трговачка агентура мађарских државних жељезница. — У низ осталих спрема за ратну евентуалност, које се у Аустро-Угарској чине, иде и та, да има довољно хране за такав случај. С тога се у последње време у консервним фабрикама живо спрема и ради, те ће и ова олакшица, нарочито кад се узме у обзир да је граница румунска затворена, свакојако поглавито долазити отуда.

Шегртске школе у Вел. Кикинди. „Садашњост“ пише: Наше шегртске школе имају два течаја, српски и мађарски. Српски течај походе ли само шегрти Срби, а мађарски течај шегрти мађарске и других несрпских народности. На управи школа стоје г. г. Стеван Еремић гимн. професор као управитељ и предстојник српског течаја и Вл. Ујхази гимн. професор као подуправитељ и предстојник мађарског течаја. Учитељи су на српском течају народни учитељи г. г, Алекса Баковљев, Глиша Јорговић, Тодор Кнежевић, Нака Николић, и Стева Петровић. Како су школе на српски и мађарски течај подељене, тако се и записници управе воде на српском и мађарском језику. Ове се школе издржавају искључиво из прихода општине, а троши се на њих годишње 2600 фор. Српски течај подељен је на три разреда, а предавања се држе уторником и петком од 5—7 односно и до 8 сати у вече и недељом од 2—5 сати после подне. Извештај се жали не неуредно похађање и много неоправдано изостајање шегрта од школе. Ко је томе крив, врло је лако погодигли, али ми нећемо да окривљујемо опет, него само да напоменемо, да у Кикинди имамо занатлијски збор, српску, и општу дакле три занатлијске задруге. Да се хоће тима задругама, а треба да им се хоће, то би се неуредном похађању тих школа брзо краја учинило. Жали се извештај и на лоши запт, на лошу послушност и на лоше морално владање шегрта, али додаје, да се за ово четир годоне дана у сва та три правца млого поправило. Даље се вели, да се на неговање побожности не пази.

Трг. занатлијски одбор у Београду. Ево записника састанка главног трговинско-занатлијског одбора од 5-тог новембра 1886. Председник, по што је састанак отворио, саопштава одбору пре свега акт министарства народне привреде бр. 1556 о избору 20 нових чланова и 10 заменика и позива овај нови одбор, да се конститујише те избере себи новог председника, потпредседника и секретара, по што је досадашњи секретар, професор Вујић дао оставку. — После кратке конференције одбор изабра себи за председника: г. Саву Кнежевића, гвожђарског трговца. — Председник саоштава акта међународног конгреса за трговинско право у Анверсу која је министарство народне привреде спровело одбору. Прима се знању. — Прочита се акт министарства народне привреде бр. 1876. којим тражи од одбора мишљење о томе: на који ће начин најбоље власти моћи долазити до уверења, да ли су производи, који се на србијанским панађурима продају, доиста земаљски или страни, као и о томе: каква ће уверења наше општинске власти издавати појединим продавцима? По што је овај предмет врло важне природе, то се дебата и решавање о овоме питању одлаже за нарочиту седницу. — Прочита се акт министарства народне привреде бр. 1744. (са прилозима који се по употреби имају вратити министарству) о томе: да ли се продаја лончарске робе од стране аустро-угарских поданика дуж наше обале од Београда до Дубравице, на коју се жали и пожаревачки лончарски еснаф, има сматрати као торбарење? Из истог узрока — због важности питања — одбор одлаже претрес и одлуку по овом питању за идућу седницу. — Најзад председник саопшти одбору акт министарства народне привреде бр. 2248. и бр. 2427., — којима се траже подаци за шематизам, су чим је закашњено, јер је због ратних прилика и радња одборска застала била; даље саопшти председник и акт истог министарства бр 2302, којим се одбору шаљу измене и допуне учињене у закону и статутима народне банке. Све се ово прими знању и састанак буде завршен.

— Тај одбор имао је и 9-ог јануара 1887-е г. седницу. Решене су ове ствари: Потпредседник одбора г. Франц Науза прочита акт г. министра народне привреде, од 2-ог о. м. Пбр. 2057/86. којим јавља овоме одбору, да је уважио оставку коју је поднео г. Сава Кнежевић на председништво, и у исто време препоручује одбору, да на место Кнежевића избере друго лице за председника. — После кратког споразума би изабран акламацијом за председника главног трговинско-занатлијског одбора г. Михаило Миловановић овд. трг. По што је тимо дневни ред био исцрпљен, то је председник закључио састанак, напоменув да ће у споразуму с председником у најкраћем року сазвати седницу.

Једва једном. Како „П. Лоју“ из Београда јављају, веза српске пруге са Солунском готова је, и, како дознајемо, за који дан биће свечано отварање — разуме се, опет, за време тек само по форми, пошто се пруга Београд — Солун може фактитки отворити тек кад буде саобраћају предана пруга Ниш — Цариград.

Фалирали су: Фабрика зејтина „Шулдес и Шрик“ у Брину; — Друштво за препарирање масти у Копенхаги; — Шаму Фереицу у Пешти; — Ј. Алтенталер у Пешти; — Ђ Шпелман у Темишвару; — Ј. Фрази у Лугошу; Ј. Цуци у П. Удвархељу; Р. Рајзнер у Гајару; — Е. Милер у З. С. Гроту; К Немеш у З. С. Гроту; — Л. Вајнбергер у Сатмару; — Мориц Крауз у Н. Кароју; — Ј. Шипом у Ђ. Балоу.

Трговачки уговор са Румунијом. У Бечу су требали да се отпочну преговори о успостављању нашег новог трговачког уговора са Румунијом, но до тога није дошло. Одржано је истина неколико предконференција, но фактичких преговора није било. Из Беча уверавају да ће до преговора доћи. Видићемо.

Промена немачког стецишног закона. Берлински трговци и занатлије траже промену стецишног закона.

Недељни одмор. У министарству привреде, обрта и трговине израђује се основа на законски предлог о недељном одмору.

Трговина.

= **Нови Сад**, 3. (15.) фебруара. На житарским пијацама је посао миран, промета је мало а цене се држе доста чврсто.

На нашој пијаци житарској је цена рани данас ова: Шеница новосадска и шајкашка прве каквоће 8 ф. 60 н., средња 8 ф. 30—40 н., лакша роба 8 ф. 20 н. Зоб 5 ф. 50—60 н. Јечам 5 ф. 50 н. Кукуруз 5 ф. а по 5 ф. 20 н. се тешко може данас продати.

Брашно је при цени старој уз мањи промет. Варива су данас по цени овој: Пасуљ бели крупан 7—7 ф. 25 н. жути пасуљ 7 ф. 50 н., пасуљица виноградска 8 ф. Кромпир 1 ф. 80—90 н. Црни лук 6—7 ф. све од 100 кгр.

Маст је према горњим вишим ценама и код нас скупља премда нема продаје знатне. На више се плаћа по 47—48 ф., на мање 49—50 ф. Сланина сува танка и средња 49—50 ф., дебела паљена 52—54 ф. од 100 кгр.

Угојени свињи се плаћају тешки 38—39 н., средњи 39—40 н., лакши меснати 40—42 н. од 1 кгр.

Теоци млади 12—14 ф., средњи 16—18 ф., старији тешки 22—26 ф. од комада.

Овци 8—10 ф., јагњци 6—10 ф. од пара.

Коже телеће 2 ф. 80—3 ф. 20 н., овчије 1 ф. 40—60 н., јагњеће коже 80—1 ф. од пара.

Вино покрај веома мале продаје по цени старој.

Време умерена хладноћа, блатно. Вода у Дунаву врло ниска, леда нема.

*

У Будимпешти 2. (14.) фебруара. Шеница потиска прве каквоће 9 ф. 45—50 н., средња 9 ф. 35—25 н., лакша 9 ф. 25—15 н., и то је све на три месеца пазарено.

Раж, готова роба 6 ф. 50—75 н. Јечам обичан 6 ф. 25—50 н., бољи 6 ф. 60—85 н., средњи 7—7 ф. 50 н., за пиваре 8—9 ф. Зоб 6 ф. 30—40 н., трговачка роба 6 ф. 65—75 н., прва зоб 7—7 ф. 10 н. Кукуруз је са 16 новч. поскупио. На месту нема много робе до 4000 м. ц. је за два дана пазарено, цена је новој роби 5 ф. 95—6 ф. од 100 кр. Репица није имала купаца за иноземство а наши творничари су се заустезали да пазаре. Готова роба кол 10 ф. 25 до 10 ф. 50 н. За август-септембар 11 ф. 50—11 ф. 75 н

Народна привреда.

Прављење салама. Кад се добро направе саламе, оне се могу очувати и читаву годину, без да и најмање од свога пријатног укуса изгубе. По што прављење салама нема никаквих тешкоћа, то у интересу домаћица, хоћемо да изложимо упутство како се праве, и то из књиге: „Die deutsche Wurstfabrication.“ Треба да се узме 5 килограма говеђег меса, које је мршаво, крто и без жила, па се са свим ситно исецка и смеша са 2 и по кгр. такођер мршавог свињског меса. Тако одмереном и смешаном месу дода се 266 грама ситно истучене соли, 66 гр. истуцане шалитре и један литар доброг јаког белог вина или доброг рума, у ком је 4 чешља белог лука 24 сахата стојало. После тога узму се сува говеђа црева, па се потопе у воду у којој да стоји неко време, по том се обришу каквом крпом и један се крај добро завеже, а на други крај горња смеса увлачи и добро набија, управо, у колико је могућно више, па се одмах завеже, да не уђе ваздух унутра. Кад је тако урађено, онда се тако напуњена црева обесе на какво проветриво, промајно место, али ни пошто на место у које ударају зраци. По што протече 8 недеља саламе се могу употребити за јестиво. Обично су дугачке саламе 50 сантиметара, премда може им се и већа дужина дати. Најбоље време за прављење саламе то је фебруар или почетак марта, а доцније није већ згодно, јер је време топло. На неким местима држе саламе неколико дана у оџаку, па их онда излажу промаји.

„Т.“

Најновије вести.

— Откад се рашчуло, да ће можда између Француске и Немачке доћи до рата, од то доба налазе се у Француској силни војнички бегунци из Елсаса и Лотаринга. За то сад многобројне немачке патроле крстаре на граници, да би тако спречиле свако бегство немачких војника.

— Одношаји између Португалске и занзибарског султана прекинути су. По томе као да ће тамо на далеком југу доћи до новог рата, дочим је код нас све „мирно“.

— Јављају из Берлина: Бизмарк је одговорио једном посланику на питање: хоће ли бити рата, ово: Ми живимо у миру, али кад видите како се спрема Француска, како гради бараке за војску, шта ради Буланџе и како од 16 година не престаје ларма против Немачке, онда можете мислити, шта нам се спрема из Француске.

— Јављају из Капштата, да се вест о убијству ческог научењака др. Холуба не потврђава.

— Јављају из Беча: Министар Тиса већ од два дана преговара са Ротшилдовом компанијом о зајму.

— Делегације ће се састати 1. марта по новом. Сви су изгледи, да ће влада од делегација искати бар 50 милијона форината. Лепи изгледи!

— Јуче се у угарском сабору расправљало радничко питање. Даниел Ирањи од крајње левице питао је министра: зашто није донео закон о „заштити радника при несрећама“ и о светковину недеље, кад је то сабор наредио. Гроф Апоњи је говорио, да треба увести опште право гласања. Министар се извлачио. Он рече, да та питања проучава. Доста жалосно, да је тако, ал је још жалоснije, што није тако, него су то празни изговори. Ако треба министру Сечењу за проучавање 10 година, онда ће он пасти а неће донети закон, други министар ће опет проучавати и све ће остати по старом.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 3. фебруара у вече.)

Митровица, 2. фебруара. Митровчани са јавног збора изразише једногласно поверење 54-рици посланика а неизабраном патријарху неповерење.

Вуковар. Данас црквено школска главна скупштина једногласно закључила педесетчетворици народних заступника на живом саборском деловању подпуно признање и поверење издати.

Будимпешта. Приликом расправе прорачуна министра богочасти, антисемита Комлоши је жестоко напао министра Трефора и пребацио му, да прима мито при постављању владика. На то је настала ужасна ларма, која се стишала тек онда, кад је председник попретио, да ће распустити седницу. За тим је Комлоши свршио свој говор. — Мочари је устао у обрану народносних права. Тражи више права за њих. (Ларма.) — Домобрански министар подноси предлог о кредиту од 7,460.000 фор. да би се покрили трошкови за разне потребе и за опрему „ополченаца“ првог позива. Упутило се војном и финансијском одбору.

Берлин. По пруском предлогу прогласио је немачки савезни савет мало опсадно стање над Стетином.

Рим. У нови Депретисов кабинет ступиће осим Робиланта и Маљани опет. Ратно министарство преузеће или Чиалдини или Бертол.

Беч. У бечком сабору тражи министар финанције 12 милијуна фор. за „ополченце.“

Различности.

Суво месо за војску. Једне стручне новине предлажу, да се за војску справља суво месо на овај начин. Сирово месо се исецка, па се помеша са брашном и мало соли, те се на тај начин добије смеса као тесто, које се метне у пећ и држи се тамо дотле, докле се потпуно не осуши. И тако се кроз два до три сата добија суво месо, које је врло добро због тога, што се никако не квари, што врло добро храни и што се не мора завијати у особите завоје. Тако месо се после дели на порције војницима. На сто делова говеђине доста је узети 70 делова брашна без воде. Ако се брашна узме више, онда се мора додати мало воде. Осим тога ваља војницима давати и масти у разној сразмери, гледећи на то, како коме боље годи: масније или посније. Од те пастрме и масти може после сваки себи направити ручак на три разна начина. 1.) На угрејаној масти пећи месо за два до три минута. 2.) Исећи га на комадиће, прелити хладном водом у вече и тако га оставити до у јутру. Од тога ће комадићи омекшати, и после их ваља по мало осушити и на врелој масти пећи пет минута. Тако се добије сочна и доста мекана храна, коју може човек собом носити и јести кад год усхте. 3.) Месо, зготовљено на први начин, исече се на комадиће, па се после скува на чорбу, ради чега треба да се кува у кључалој води пола сахата.

Издатци и награде глумцима и глумицама у берлинским краљевим позориштима износе, како „Ж. Св.“ пише оволико: Годишњи издатак рачуна се на $2^1/_2$ милијуна марака ($1^1/_2$ мил. форинти.) Ту уплаћује сам цар до половине милијуна марака (60 нов. 1 марка,) па ипак сви принчеви плаћају своје „ложе“ и ако врло ретко долазе, па баш и ако не живе у Берлину. — У опери могу стати 1642 особе и добија се на каси 5—8000 марака од представе. Главни интендант има осим слободног стана још 18.000 марака плате. Тенориста Ниман излази за 6 месеци 48 пута у представи и прима годишње 36.000 марака награде. Први баритон Бец излази годишње 100 пута у представи и прима близу 40.000 марака награде. Тенориста Либау за 10 месеци добија 18.000, а други један тенориста за исто време 20.000 марака. Гђа Саксе-Хофмајстер, који у 9 месеци излази у представама око 60 пута прима 33.000 марака, гђа Фогенхубер за 70 представа у 7 месеци 18.000 марака. Гђице: Бат 20.000, Ренард 14.000, Патини 16 000, Гилањ 8000.

Тровања металном хартијом. Има доста ствари, које се замотавају у хартију од станиола. Нарочито чоколада се свакад продаје замотана у таквој хартији. Није чудо дакле, што се већ много пута дешавала тровања, којима су лекари врло тешко нашли узрока. А станиолна хартија је отровна оловом, којега има у себи, и појаве, које прате тровање исте су, које се јављају и при другим оловним тровањима. За то и пишу данас лекари по Европи противу станиолне хартије и опомињу људе, да не једу она јестива, која су замотана у њу. Ту скоро отровао се неко у чоколади, и кад су после лекари испитали хартију у којој је била чоколада замотана, нашло се у њој врло много олова. Само оне ствари за јело, које су непрестано са свим суве, смеју се замотавати у металну хартију, али и оне ће остати безопасне само дотле, док се с поља не овлаже, а чим то буде, одмах их се ваља чувати.

ХВАЛА

одбору новосадских грађана, који ми је при мом доласку у Нови Сад приредио јавну вечеру, као и оним једномишљеницима, пријатељима и познаницима, који ме се при тој вечери лично, писмено или брзојавима сетише.

Искрено желим, нек ми се даде у животу прилика, у којој би могао бар донекле оправдати оно поверење, којим сам са толико страна одликован.

У Новом Саду 2. фебруара 1887.

Јаша Томић.

Одговори уредништва.

Хришћанском свештенику. Врло ћемо радо послужити свакоме у такој прилици, а особито вами. Само молимо да се обазрете на простор листа, па ако икако може нек буде што краће. То исто важи и за другог господина. Искрено поздравље.

Уредништву нашега листа стигло је на приказ:

Gjordje Kastriotić-Skenderbeg. Knjiga I. Cjena 15 novč. Knjižara Braće M. Popovića. U Novom Sadu.

Gjordje Kastriotić-Skenderbeg. Knjiga II. Cjena 15 novč. Knjižara Braće M. Popovića. U Novom Sadu.

ПОЗИВ
НА
ВЕЧЕРЊУ ЗАБАВУ С ИГРАНКОМ

која се приређује

у суботу 7. (19.) фебруара 1887.

У ДВОРАНИ „КОД ЦАРИЦЕ ЈЕЛИСАВЕТЕ“

у корист

„НОВОСАДСКОГ ФИЛИЈАЛА ДРУШТВА ЦРВЕНОГ КРСТА“

који стоји под највишим покровитељством

ЊИХОВИХ ВЕЛИЧАНСТВА.

Улазна је цена 1 фор. 50 новч. од особе, 4 фор. а. вр. за породицу.

На забави суделоваће војничка музика 70. пешачке пуковније барона Филиповића.

Улазнице могу се унапред добити у посластичарници г. П. Шула и Петермајерке, у трговини г. Д. Коде и у вече на каси.

Погледом на добротворну цел примају се и добровољни прилози с благодарношћу.

Почетак у 8 сахата

ЗА ПРИРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Софија Дунђерска, председница. **А. Хаџић**, председник.

Антон О. Шрајбер, секретар.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 6. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

На станици. Песма Вл. М. Јовановића. — Из начега. (Наставак.) — Позивница. III. Песма од Браничевца, — Ново доба. (Свршетак.) — Бранич српског језика (Наставак.) Књижевност. „Отаџбина.“ Приказ и оцена М. Савића. — Ковчежић. Гласник. — Књижевне белешке.

„Стражилово“ излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 ф. а. вр. на целу годину, 2 ф. 50 нов. на по године, 1 ф. 25 нов. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 ф. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.

Позив на претплату.

Превео сам с пољског и дао сам у штампу роман Ј. И. Крашевског:

ПЕСНИК И СВЕТ.

Књига ће изнети око 15 штампаних табака, на лепој хартији и биће готова најдуже до благовести. Издајем је сам, јер друкчије није могло бити, и за то молим своје пријатеље и познанике да ми скупи 10 претплатника добиће једну књигу на дар. Књига ће стајати 70 новч. а новци заједно с именима претплатника нека се шиљу Štampariji Arse Pajevića u Novi Sad а моји познаници нека пошљу мени. Имена претплатника биће штампана уз књигу.

У Ср. Карловцима 14. фебруара 1887.

Рајко.

Умољавају се сл. уредништва српских листова да изволе тај позив прештампати.

✝

Са болом у души и тугом у срцу јављамо свима нашим сродницима, пријатељима и знанцима, да нам се наш мили и нигда незаборављени син, брат и стриц

Др. МАРКО МИЛИНОВИЋ

адвокат у Винковци,

дне 29. јануара (10. фебр.) ове год. у 8 сати у вече, после дужег боловања у 36-ој години живота свога у вечност преселио.

Земни остатци милог нам покојника опојани су по обреду срп. православне цркве 31. јануара (12. фебр.) и за тим у виновачком правосл. гробљу сахрањени.

Вечан му спомен и лака му црна земља!

Нови Сад 1. фебруара 1887.

Анастасија мати, Кузман брат, Катица удова Лонгиновић и Софија сестре, Нана, Катица и Леносава синовице.

ОГЛАСИ.

Објава.

Од стране управног одбора за заједничко руковање ритских земаља у тителском и жабаљском срезу, овим се до општег знања ставља, да ће се за време од дана закупа 1887. до 15. августа, односно до 15. новембра 1887. за готов новац под закуп издавати следеће ритске земље, као:

У чурушком риту	— — — —	950 јутара.
У каћком риту	— — — —	800 „
У горњо-ковиљском риту	— —	400 „
У доњо-ковиљском риту	— —	40 „

Лицитација држаће се:

У Каћу следећих дана 1. марта 1887. на лицу места

У Горњем и Доњем Ковиљу следећих дана 9. марта на лицу места.

У Чуругу следећих дана 16. марта на лицу места.

Ближи услови могу се сазнати у Тителу у писарни управног одбора.

П. Т. закупници позивају се у одређеном времену на лице места.

Општинско поглаварство умољава се, да ову објаву међу својим становништвом обнародује.

У Тителу, 9. фебруара 1887.

Ж. Вучетић, тајник. **Гајшин**, председник управног одбора.

1—3

ГВОЖЂАРНИЦА
ЂУРЕ СТАЈИЋА И ДРУГА
У НОВОМ САДУ

потребује једног шегрта. 1—3

НА ГЛАВНОЈ ПИЈАЦИ У ВРШЦУ

солара и брашнара и шпецерајска радња уведена, са новим намештајем, сувача за млевење соли с коњом, која лакоћом сваког сата 3 до $3^1/_2$ метер-центе израђује, продајем под лепим условима.

2—3 **Е. ЂУРИЋ.**

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
J. ИЛИЋА СИНА
у Перлезу

потребује једног од старијих помоћника који одма ступити може. Мануфактуристе имају првенство. 3—3

КАКАО
и
ЧОКОЛАДА
VICTOR SCHMIDT & SÖHNE

SCHUTZ MARKE S&S REEL

која је на првој бечкој изложби куварске вештине са највећом наградом, са почасном дипломом одликована, **може се добити**, чиста и права са нашом влашћу регистрираном „шуцмарком“ и фирмом, код свих реномираних гг. трговаца и трговаца с деликатесама, **у Новом Саду код гг.**

Д. Коде и Емериха Дицгена.

— Пошиљке са поштанским поузећем (Nachnahme) у провинцију.

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE,

ц. кр. зем. фабриканти. Фабрика и средишно одправништво у Бечу Wien, IV., Alleegasse Nr. 48. (nächst dem Südbahnhofe.) 25—

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Лаза Нанчић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.